

Oběti trestných činů

Oběť trestného činu má právo požádat v kterémkoliv stadiu trestního řízení, popřípadě i před jeho zahájením, aby byla při úkonech, kterých se účastní, učiněna potřebná opatření k zabránění kontaktu oběti s osobou, kterou označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání trestného činu, nebo proti níž se vede trestní řízení¹. Takovým opatřením může právě být použití videokonferenční techniky. *Ochranu v procesu trestního řízení vyžadují zejména zvláště zranitelné oběti, kterými se rozumí zejména dítě, osoba, která je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, které ve spojení s různými překážkami může bránit plnému a účelnému uplatnění této osoby ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy, oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo trestného činu, který zahrnoval násilí či pohrůzku násilím, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní².*

S ohledem na požadavek jednoznačnosti při definování a využití prostředků v trestním řízení, zejména s ohledem na vývoj elektronických technologií, lze považovat jednoznačné vyjádření o ochraně zvláště zranitelných obětí v zákoně o obětech za potřebné. Při definování využití videokonferenčního zařízení, pro snížení sekundární viktimizace zvláště zranitelných obětí, lze vycházet i z reálné implementace videokonferenčních terminálů v působnosti orgánů činných v trestním řízení, zejména soudní soustavy v České republice. V případě využití videokonferenčního zařízení při výslechu zvláště zranitelné oběti se tato bude nacházet na jiném místě než osoba pachatele a jeho advokát. Může se tak cítit bezpečněji, že se nemusí setkat, např. před budovou Policie České republiky nebo soudu, tváří v tvář s pachatelem.

Významnou roli sehrává videokonferenční zařízení při výslechu zvláště zranitelných obětí trestných činů, zejména znásilnění nebo jiného sexuálního útoku. Sexuální útoky jsou specifické tím, že narušují nejen tělesnou a psychickou, ale i sexuální integritu oběti. Často je reakce nejbližšího okolí oběti ovlivněna předsudky a mýty. Kvůli strachu z odsouzení okolím oběť čin nehlásí a ani se s ním nesvěří³. Dalším důvodem neoznámení sexuálního činu bývá strach z procesu trestního řízení, kdy se oběť obává výslechu, opakování výslechu v jednotlivých stádiích trestního řízení, ze skutečnosti, že se bude muset setkat s osobou pachatele činu a ze samotného veřejného soudního řízení. Aby opakování výslechu nevedlo k zhoršení aktuálního duševního stavu, je na místě oběť činu při prvním výslechu poučit, že až do hlavního líčení může žádat orgány činné v trestním řízení, aby v případě nezbytnosti opakování výslechu byl výslech proveden prostřednictvím videokonferenčního zařízení. */př. pro nezbytnost opakování výslechu znásilněné oběti v hlavním líčení se výslech provádí tak, že tato osoba se nachází na jiném místě (př. na jiném soudu; policejní služebně) a výslech proběhne prostřednictvím videokonferenčního zařízení; znásilněná oběť se vyhne osobnímu setkání s pachatelem, traumatizujícímu pobytu v budově soudu a negativnímu pocitu z „veřejného zájmu.“/*

¹ § 17 odst. 1 zákona č. 45/2013 Sb., zákon o obětech trestných činů.

² § 2 odst. 4 zákona č. 45/2013 Sb., zákon o obětech trestných činů.

³ SEJBALOVÁ, P. *Specifičnost viktimizace obětí znásilnění*. [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2011/01/04.pdf>